

Časť piata: Chápanie Novej zmluvy

1. Ježiš ako Mesiáš

Medzi Starou a Novou zmluvou

Od chvíle, ako Adam a Eva zhrešili, Boh pracoval na pláne vykúpenia. Aj napriek zlyhaniu Izraela zostal Boží plán nedotknutý. V poslednej lekcii o Starej zmluve sme spomínali, že Boh dal Izraelu dve dôležité zaslúbenia: (1) Boh pošle svojho Mesiáša, Kráľa z Dávidovho rodu, a (2) Boh uzavrie so svojim ľuďom novú zmluvu, ktorá obnoví jeho vzťah s ním.

Boží plán nemohol zlyhať, ale je zrejmé, že v Izraeli vládli pochybnosti. Na konci Starej zmluvy bola väčšina Izraelitov naďalej v exile. To, čo určovalo ich identitu, im už viac nepatrilo. Museli opustiť zaslúbenú zem a Boží chrám, ktorý bol následne zničený. Pre Izrael to predstavovalo veľký problém. Ako mohli byť Božím ľuďom, ak nemohli uctievať Boha v chráme a prinášať mu obete za svoje hriechy, aby sa s ním zmierili?

Postupne sa mnohí Izraeliti vrátili do zaslúbenej zeme, ale už to nebolo to isté. V krajine vládla Rímska ríša. Židom boli upreté určité slobody. A čo bolo najvýznamnejšie, Herodes postavil nový chrám a umožnil im uctievať v ňom Boha a prinášať mu obete. Izrael však bol stále podriadený vláde Ríma a vôbec nevyzeral ako kráľovstvo.

Mnohí verili, že Boh obnoví ich kráľovstvo, ale vládli medzi nimi hlboké rozpory v názoroch na to, ako sa to stane. Sformovali sa rôzne židovské skupiny so špecifickými predstavami o tom, v akej forme očakávali obnovu kráľovstva. Farizeji verili, že len radikálna poslušnosť Zákonu môže pripraviť pôdu pre príchod Mesiáša a zvrhnutie nadvlády pohanov. Saduceji uzavreli pakt s Rimanmi, aby získali vyššie postavenie a mohli riadiť dianie v chráme. Zelóti dúfali v revolučného Mesiáša, ktorý by prišiel ako bojovník a porazil by pohanov. Eséni boli presvedčení, že život v Jeruzaleme bol natoľko skazený kvôli Rimanom aj kvôli bezbožným Izraelitom, že sa utiahli do púšte, aby mohli slúžiť Bohu v izolácii. Celkovo bola situácia chaotická a zdala sa v tom čase beznádejná.

Uprostred tohto zmätku konfliktných nádejí a ideológií sa v malom meste Betlehem narodil Ježiš prostým židovským rodičom, ktorí pochádzali z mesta Nazaret a boli potomkami Dávidovho rodu.

Spojenie medzi Starou a Novou zmluvou je jasné. V posledných dvoch veršoch Starej zmluvy sa píše:

„Ja vám pošlem proroka Eliáša, prv ako príde veľký a hrozný deň Hospodina. On obráti srdce otcov k synom a srdce synov k otcom, aby som pri svojom príchode nevalil na zem kľatbu.“ (Malachiáš 3, 23-24)

Nová zmluva na to priamo nadväzuje a jej dejová línia začína rozprávaním o starom, bohabojnom kňazovi Zachariášovi, ktorý bol práve v chráme obetovať kadidlo, keď sa mu zjavil anjel a povedal mu, že jeho žena porodí syna:

„Mnohých z izraelských synov obráti k Pánovi, ich Bohu. On sám pôjde pred ním v Eliášovom duchu a v jeho sile, aby obrátil srdcia otcov k deťom a neposlušných k múdrosti spravodlivých, a prichystal tak Pánovi pripravený ľud.“ (Lukáš 1, 16-17)

Príbeh pokračuje

Tento prorok, ktorý prišiel „v Eliášovom duchu a v jeho sile“, sa volal Ján Krstiteľ. Jeho úlohou bolo nasmerovať ľudí k Ježišovi. A presne to robí aj celá Nová zmluva. Prezентuje Ježišov život, učenie, službu, smrť a zmŕtvychvstanie takým spôsobom, že k nim musíme zaujať osobný postoj. Od chvíle, ako Ježiš nastúpil na scénu, bolo jasné, že bol iný. Jeho skutky, učenie a služba prekvapili doslova každého, kto mu prišiel do cesty. No skôr než zjdem v tomto príbehu príliš ďaleko, venujte chvíľu pozornosť začiatku Ježišovej služby.

1. *Pomaly a sústredene si prečítajte 1. kapitolu Markovho evanjelia. Počas čítania rozmyšľajte o tom, aké asi bolo osobne vidieť Ježiša hlásať a konať tieto veci. Čo vás zaujalo v tomto opise Ježiša?*

Ježiš ako Mesiáš

Ježiš sa raz opýtal svojich učeníkov: „Za koho ma pokladáte?“ Peter odpovedal: „Ty si Kristus, Syn živého Boha“ (Matúš 16, 15-16). Tak sme si zvykli na slovo *Kristus*, že zrejme sa vám ani nezdá zvláštne. Ale ak bolo dôležité pre Petra, musí to byť dôležité aj pre nás.

Pamätajte na to, že Izrael očakával Mesiáša: Kráľa, ktorý bude pochádzať z Dávidovho rodu. Keď Peter nazval Ježiša „Kristom“, nazýval ho vlastne Mesiášom. „Kristus“ je gréckym prekladom hebrejského slova *Mesiáš*. Nazvať Ježiša Kristom je veľká vec, keďže ho tým uznávame za zaslú-

beného Mesiáša – za osobu, prostredníctvom ktorej Boh zavŕši svoj vykupiteľský plán. Božie konečné riešenie problému hriechu práve dorazilo. Pavol dokonca nazýva túto chvíľu „plnosťou času“, vyvrcholením dejín ľudstva (Galaťanom 4, 4)! Novozmluvné tvrdenie, že Ježiš je Mesiášom, je také dôležité, že Ján kvôli tomu napísal svoje evanjelium: „Tieto [znamenia] sú zapísané preto, *aby ste verili, že Ježiš je Mesiáš, Boží Syn, a aby ste vierou mali život v jeho mene*“ (Ján 20, 31).

2. *Aké odpovede zvykli dávať ľudia v našej spoločnosti na Ježišovu otázku: „Za koho ma pokladáte?“ Prečo sú tieto odpovede nedostatočné?*

Človek, ale aj viac než človek

Keď Ježiš začal putovať po izraelskej krajine, všade vyvolával veľký rozruch. Predstavte si, s akým záujmom by ste reagovali aj vy, keby ste počuli o niekom, kto navracia slepým zrak, uzdravuje chorých alebo dokonca kriesi mŕtvych! Len sa nad tým zamyslite. Ľudia, čo prežili celý svoj život v úplnej tme, sa na chvíľu stretli s Ježišom a odrazu sa im otvorili oči. Ľudia, čo boli nenávratne zmrzačení alebo postihnutí nejakou zákerou chorobou, sa náhle vyliečili. Ľudia, čo oplakávali smrť člena svojej rodiny, neveriacky vzlykali, keď mohli opäť objat' svojho syna alebo dcéru. Ježiš robil nemožné veci! Nečudo, že kamkoľvek šiel, priťahovali davy ľudí.

Skôr než sa však zameriame na nadprirodzené elementy Ježišovho života, musíme si uvedomiť jednu dôležitú vec: Ježiš bol skutočným človekom. Nová zmluva opakovane zdôrazňuje Ježišovu ľudskú podstatu.

Matúš a Lukáš to robia zaznamenaním Ježišovej genealógie: Matúš sleduje jeho rodokmeň až k Dávidovi a Abrahámovi, kým Lukáš začína od úplne prvého človeka, Adama. Taktiež vieme, že Ježiš bol skutočným človekom, lebo pociťoval hlad (Matúš 4, 2), únavu (Ján 4, 6), plakal (Ján 11, 35). Najnázornejším príkladom ľudskej podstaty Ježiša bola jeho neznesiteľne bolestivá smrť na kríži. Jeho agónia bola skutočná; Ježiš naozaj trpel. Trňová koruna, ktorú nasadili na jeho hlavu, mu spôsobila skutočné krvácanie. Bičovanie, ktoré musel podstúpiť, a klince, ktorými vojaci prebodli jeho dlane, u neho vyvolali rovnakú bolesť, akú by vyvolali u vás. Ježiš bol rovnako človekom, ako ste vy.

Zároveň musíme spomenúť aj to, že Nová zmluva rovnako jasne hovorí aj o tom, že Ježiš bol *viac* než len obyčajným človekom. A práve toto jej učenie odlišuje kresťanstvo od ostatných náboženstiev sveta. Novozmluvní autori zdôrazňujú, že Ježiš z Nazareta bol plne Bohom. Kým Matúš a Lukáš popisujú Ježišov ľudský rodokmeň, Jánovo evanjelium vysvetľuje, že Ježiš nezačal svoju existenciu svojím ľudským narodením. Bol večný. Vždy existoval. Ján nám hovorí, že bol už na počiatku s Bohom (pred stvorením) a že bol Boh (Ján 1, 1-3). To znamená, že Ježiš bol aktívne zapojený do procesu stvorenia (Ján 1, 3) a pred svojím príchodom na zem žil v dokonalom vzťahu s Bohom Otcom.¹

Ostatné evanjeliá tiež vydávajú svedectvo o božskom pôvode Ježiša. Matúš aj Lukáš nám hovoria, že Ježiša nepočal ľudský otec, ale Duch Svätý. Matúš spomína, že Ježiš utišil búrku (Matúš 8, 26), Marek zaznamenáva, že Ježiš odpúšťal hriechy (Marek 2, 5). V Lukášovi čítame o tom, ako Ježiš predpovedal budúce udalosti, vrátane konca sveta (Lukáš 21). Podobné príklady by sme mohli ešte dlho menovať, avšak pointa je zrejma: Ježiš je Bohom v ľudskom tele (Ján 1, 14).

¹ Vždy bol len jeden Boh, ale Biblia učí, že existuje v troch osobách ako Otec, Syn a Duch Svätý. Koncept Trojice je hlbokým mystériom, ale je dôležitý pre pochopenie toho, ako Biblia opisuje Boha.

Ježiš bol oveľa viac než len veľkým učiteľom alebo Božím prorokom. Bol jediným človekom, ktorý kedy žil v bezhrišnej poslušnosti Otcovi. Bol jedinečným Synom Božím, s plne ľudskou aj božskou podstatou. Tieto pravdy okrem iného znamenajú aj to, že nemôžeme brať Ježiša na ľahkú váhu. Na ničom nezáleží viac než na tom, ako zareagujeme na Ježiša.

3. *Prečo je dôležité chápať, že Ježiš bol plne človekom? Ako by mala táto realita vplývať na to, ako zmyšľame a hovoríme o Ježišovi?*

4. *Prečo je dôležité chápať, že Ježiš bol viac než človek – že bol vlastne Bohom? Ako by mala táto realita vplývať na to, ako zmyšľame a hovoríme o Ježišovi?*

Naplnenie Božieho plánu

Veľa ľudí počulo Ježiša vyučovať, videli jeho nevysvetliteľné zázraky a chápali, že ho poslal Boh. Avšak mnohí takzvaní náboženský experti Izraela mu odporovali. Náboženské skupiny Izraela (saduceji, farizeji, zákonníci atď.) dôrazne odmietli Ježiša ako Mesiáša. Jedným z dôvodov bol aj ten, že kým Ježišova popularita rástla, tá ich klesala.

Židovskí vodcovia, ktorí odmietli Ježiša, nemali otvorené svoje duchovné oči, aby nimi videli pravú podstatu Ježiša. Ale skôr než sa pustíme do prehnanej kritiky náboženských vodcov prvého storočia, pamätajme na to, že aj nám naše hriechy a nevedomosť často bránia v tom, aby sme Ježiša prijali za toho, kým skutočne je. Počas svojho ďalšieho štúdia sa modlite za to, aby vám Ježiš otvoril myseľ, aby ste ho mohli vidieť takého, aký je.

Ježiš sa bez okolov identifikoval ako ten, ktorý naplní starozmluvné zaslúbenia. V Lukášovi 24, 44 Ježiš povedal: „Musí sa vyplniť všetko, čo je o mne napísané v Mojžišovom zákone, Prorokoch a Žalmoch.“ Zachytili ste to? Celý Mojžišov zákon, Proroci a Žalmy (súhrnom týchto troch kategórií sa v tom čase bežne odkazovalo na celú Starú zmluvu) vydávajú svedectvo o Ježišovi. Ježiš tým hovoril, že keď starozmluvní autori písali o Božom vykupiteľskom pláne a o nádeji, ktorú Boh zasluboval svojmu ľudu, písali vlastne o ňom!

Stará zmluva je plná odkazov na Ježiša, aj keď mnohé z nich sú nenápadné. Keď Adam a Eva zhrešili, Boh povedal Eve, že satan („had“) zraní päť jej potomkovi, ale tento potomok napokon rozšliape satanovi hlavu. Toto zaslúbenie z prvých stránok Biblie našlo svoje naplnenie v Ježišovi, ktorý triumfoval nad satanom nad krížom (Kolosanom 2, 15; taktiež si pozrite Rimanom 16, 20). Keď dal Boh Abrahámovi sľub, že prostredníctvom neho a jeho potomkov budú požehnané všetky národy sveta, odkazoval na Ježiša a na to, čo mal Ježiš jedného dňa dosiahnuť (Galatanom 3, 8). Keď Boh uzavrel zmluvu s Mojžišom a Izraelom a dal im Zákon, všetko ohľadom Zákona bolo dokonale naplnené v Ježišovi

(Matúš 5, 17). Postavenie svätostánku a chrámu ako pozemských sídiel Božej prítomnosti bolo vlastne obrazom Boha prebývajúceho uprostred svojho ľudu a tento obraz sa doslova stal realitou v osobe Ježiša (Ján 1, 14). Keď Boh sľúbil Dávidovi, že jeho trón navždy pretrvá, v konečnom dôsledku ukazoval dopredu, na príchod Ježiša (Filipanom 2, 9-11; Zjavenie 17, 14).

Keď budete prechádzať Novou zmluvou, všimajte si, koľkokrát novo-zmluvní autori citujú starozmluvné proroctvá, aby vysvetlili, ako došlo k ich naplneniu v narodení, službe, smrti a zmŕtvychvstaní Ježiša.

5. *Prečo je dôležité uvedomiť si, že Ježiš naplnil zaslúbenia a proroctvá zo Starej zmluvy?*

Božie kráľovstvo

Ján Krstiteľ aj Ježiš ohlasovali jedno ústredné poslanstvo: prišlo Božie kráľovstvo.

V Starej zmluve vládlo očakávanie, že Boh v budúcnosti ustanoví svoje kráľovstvo. Jeho zámerom bolo okrem iného spasenie a požehnanie pre Boží ľud a porážka pre nepriateľov Izraela. Toto očakávanie znač-

ne pridávalo na váhe Ježišovmu vyhláseniu na začiatku jeho služby: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte v evanjelium!“ (Marek 1, 15)

Mnohí Židia očakávali, že jedného dňa Boh ustanoví svoje kráľovstvo, a Ježiš tvrdil, že ten čas práve prišiel. Moc Ducha v Ježišovom živote dokazovala, že Boh bol pri ňom. Autorita Božieho kráľovstva bola jasne viditeľná, keď Ježiš vyhánal démonov, uzdravoval chorých, vládol nad prírodnými silami, ba dokonca kriesil mŕtvych (Ján 11, 1-46)! Aj Ježišovo vyučovanie bolo bezprecedentné a tí, ktorí ho počuli, často žasli nad jeho múdrosťou. Chápanie tohto kontextu Božieho kráľovstva by nás malo ostríhať pred tým, aby sme Ježišov život a vyučovanie vnímali len ako dobrý zdroj morálnych ponaučení. Neprišiel len preto, aby do sveta priniesol akýsi vágny pocit pokoja, ale aby znovunastolil Božiu vládu nad jeho stvorenstvom.

Božie kráľovstvo bolo v Ježišovej službe zjavne prítomné, ale Ježiš hovoril aj o plnšom prejave kráľovstva v budúcnosti. V modlitbe Pána (Matúš 6, 9-13) nás Ježiš učil modliť sa za to, aby prišlo Božie kráľovstvo a aby sa na zemi plnila jeho vôľa. Jedného dňa, v čase, ktorý pozná len Boh, sa Ježiš Kristus vráti, aby spasil svoj ľud a uvalil súd na tých, ktorí ho odmietli. Toto je bolestivá realita, ak pomyslíme na tých, ktorí sa ešte nepodriadili Ježišovi. Avšak Božie kráľovstvo je otvorené pre všetkých, ktorí doň chcú vstúpiť, a Ježiš vysielal svojich poslov, aby vyzývali stratených ľudí k zmiereniu s Bohom (2. Korintianom 5, 20). A čo sa týka nasledovníkov Krista, prichádzajúce Božie kráľovstvo je všetkým, po čom sme vždy túžili! Mocnosti, nad ktorými Ježiš vládol počas svojej služby opisovanej v evanjeliách – satan, choroby, smrť a preklatie, ktoré sužuje stvorenstvo –, budú konečne navždy porazené. Veriaci sa budú tešiť zo svojho spasenia v jeho plnosti s Kristom, svojím Kráľom.

6. *Na základe toho, čo ste študovali v lekcii o Božom kráľovstve v Starej zmluve, skúste zhrnúť, prečo je Ježišovo ohlasovanie kráľovstva Božieho také dôležité.*

7. *Ako by mal koncept Božieho kráľovstva a realita Ježiša ako Kráľa ovplyvniť váš každodenný život?*

Život napriek smrti

Ježiš je v mnohých smeroch významný. Keď čítame evanjeliá, žasneme nad jeho mocou, súcitom, múdrosťou a pod. No v konečnom dôsledku bolo pre Židov veľmi náročné uveriť, že tento človek mal byť ich zaslúbeným Mesiášom, a to z jedného dôležitého dôvodu: Ježiš bol popravený

ako zločinec. História Izraela bola plná kráľov a sudcov, ktorí porazili svojich nepriateľov, a proroctvá o Mesiášovi naznačovali, že príde víťazný kráľ. Muselo pre nich byť máťúce, keď Ježiš začal hovoriť o svojej smrti. A netušili, čo urobiť s týmto „budúcim“ Mesiášom, keď zomrel.

V Marekovi 8, 31-33 Ježiš povedal svojim učeníkom, že bude musieť „mnoho trpieť“ a napokon ho zabijú. (Taktiež predpovedal svoje zmŕtvychvstanie.) Peter, ktorý nedokázal pochopiť, ako by takýto sled udalostí zapadal do Ježišovej misie, zareagoval napomenutím svojho Majstra a návrhom inej cesty. Víťazný kráľ, ktorý by zomrel na kríži? Kto kedy počul o niečom podobnom? Avšak všetky evanjeliá opisujú Ježišovu smrť ako ústredný bod jeho misie a Lukáš sa zaoberá Ježišovou cestou do Jeruzalema a na kríž až v desiatich kapitolách (Lukáš 9, 51 – 19, 27).

Ešte pred Ježišovým narodením anjel ohlásil, že „on zachráni svoj ľud z jeho hriechov“ (Matúš 1, 21). Ján Krstiteľ nazval Ježiša „Baránkom Božím, ktorý sníma hriech sveta“ (Ján 1, 29). Problém hriechu ohrozoval vzťah človeka s Bohom od chvíle, ako Adam a Eva neuposlúchli Boha v rajskej záhrade. Na to, aby mohli mať ľudia napravený vzťah s Bohom, muselo byť za hriech zaplatené. Všetky obete, ktoré prinášal Boží ľud v časoch Starej zmluvy, ukazovali dopredu, k obeti, ktorú raz prinesie Ježiš na kríži (Hebrejom 9 – 10). Ježiš bol tým pravým veľkonočným Baránkom (1. Korintánom 5, 7) – obetoval seba samého, aby sme my mohli žiť.

V poslednej lekcii v časti o Starej zmluve sme hovorili o zaslúbení novej zmluvy a o tom, že Ježišova smrť bola ustanovením tejto zmluvy. Počas našej diskusie o Ježišovej smrti nemôžeme zabudnúť na toto spojenie s novou zmluvou. Keď Ježiš oslavoval Paschu so svojimi učeníkmi, vzal do ruky kalich a povedal: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás“ (Lukáš 22, 20). Tým Ježiš naplnil obe hlavné zaslúbenia, ktoré sa prenášajú zo Starej zmluvy: (1) on bol tým prichádzajúcim Kráľom z Dávidovho rodu (Mesiáš) a (2) prostredníctvom svojej smrti ustanovil novú zmluvu, ktorá uzdraví a obnoví jeho ľud.

Tým najjasnejším dôkazom moci kríža je samozrejme zmŕtvychvstanie. Mnohí o sebe tvrdili, že sú mesiášom, ale len Ježiš vstal z mŕtvych, aby to aj dokázal. Koniec koncov, víťazný Kráľ nemôže zostať pochovaný v hrobe. Zmŕtvychvstanie je kľúčové pre našu vieru aj pre naplnenie Božích vykupiteľských zámerov. Bez neho by sme nemali žiadnu nádej. Evanjeliá vydávajú svedectvo o tom, že Ježiš vstal z hrobu a zjavil sa svojim učeníkom.

8. *Pozorne si prečítajte Efezanom 2, 1-10 a Kolosanom 2, 13-15. Ak tieto pasáže poznáte, prinúťte sa prečítať si ich pomaly, ako keby ste ich nikdy predtým nečítali. Čo hovoria tieto pasáže o význame Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania?*

9. *Ako by sme mali pristupovať k Ježišovi na základe týchto pasáží?*

„Nasleduj ma“

Je veľmi dôležité, aby ste chápali príbeh o Ježišovi, ale samotné chápanie tohto príbehu je málo. Nestačí len absorbovať tieto informácie – musíte na ne aj zareagovať. Posolstvo o Ježišovej smrti a zmŕtvychvstaní si od nás niečo vyžaduje. Ježiš naďalej volá ľudí – vás aj mňa –, aby sme ho nasledovali a žili, aj keby nás to stálo všetko. Kristova smrť a vzkriesenie by nám mali dať istotu ohľadom spasenia, ktoré ponúka. Pozorne počúvajte posolstvo, ktoré hlásali prví nasledovníci Ježiša:

„Boh však takýmto spôsobom splnil to, čo predtým oznámil ústami všetkých prorokov, že jeho Mesiáš bude trpieť. Kajajte sa a obráťte sa, aby boli zotrené vaše hriechy a aby nadišli časy odpočínutia od Pána, keď vám pošle predurčeného Mesiáša, ktorým je Ježiš. Jeho meno musí prichyľovať až do chvíle, keď sa všetko obnoví, o čom odpradáva hovoril Boh ústami svojich svätých prorokov.“ (Skutky 3, 18-21)

10. *Strávte chvíľu v modlitbe. Proste Boha, aby použil pravdy, nad ktorými ste sa v tejto kapitole zamýšľali, aby zmenili vaše srdce. Proste ho, aby vám pomohol správne reagovať na Ježiša – či ste sa ešte nikdy nezamýšľali nad tým, že ho budete nasledovať, alebo s ním už žijete mnoho rokov.*

Pozrite si video k tejto kapitole na multiplymovement.com.